

de, hvor Mand og Hustru i alt væsentligt have fuldt op at gøre med paa deres eget, jeg tror, at det er de mest rentable Husmandsbrug. Men Spørgsmaalet er jo, om vi nu naa dette ved at sætte Beløbet til 5,000 Kr., og der er jo ved Siden deraf et andet Spørgsmaal, som den højtærede Landbrugsminister har fremdraget, og som jeg ogsaa skal komme til, nemlig at vi ikke bør sætte Laaneværdien højere, end at denne Lov virkelig kan komme de jordløse Landarbejdere, for hvem Loven er bestemt, til gode, saaledes at andre ikke tage Pengene bort fra dem. Det er jo en anden Side af Sagen, som man ogsaa maa tage i Betragtning.

Den ærede Minister oplyste ved Forelæggelsen, at med en Laaneværdi af 5,000 Kr. vilde man — jeg gaar her ud fra de 2½ Million Kr. til aarligt Udlaan fra Statskassens Side — kunne oprette 555 Husmandsbrug om Aaret. Sætte vi Laaneværdien til 6,000 Kr., vilde der kunne oprettes 462 Husmandsbrug, altsaa omtrent 100 færre, og sættes den til 7,000, vil Antallet gaa ned til 396. Jeg vil bede dem tænke over disse Tal. Selv med en Laaneværdi af 5,000 Kr. vilde vi kun kunne opnaa at oprette 555 Husmandsbrug i Landet. Det vil altsaa sige 1 Husmandsbrug i hver Kommune hvert andet Aar eller 1 Husmandsbrug i hvert Sogn ca. hvert 4de Aar — det er jo overordentlig lidt; enhver vil forstaa, at det er overmaade lidt, der bydes her, naar man tænker sig dette Beløb fordelt ud over hele Landet, og efter den Fremgang, der har fundet Sted, er det vel naturligt, at det efterhaanden vil blive fordelt ligeligt ud over alle Landets Amter. Det vilde være sørgeligt, om ikke dette forholdsvis ringe Beløb og det forholdsvis ringe Antal Husmandsbrug, her er Tale om, virkelig kom i uformuende Landarbejderen Besiddelse. Det vilde være beklageligt, om det skulde vise sig, hvis man sætte Laaneværdien saa højt, som den ærede Minister talte om, at disse Penge skulde glide forbi dem, som det virkelig er, og som det altid har været Meningen at hjælpe, nemlig de jordløse Landarbejdere, og jeg tror, at alle de, der have set, hvordan Loven er

gennemført, ville indrømme, at den hidtil er kommen dem til gode.

Da vi for 5 Aar siden forhandlede om denne Lov, og den blev vedtagen, tænkte jeg mig Muligheden af, at de, der havde været Landarbejdere i en Række af Aar, til Dels havde tabt den Selvstændighedsfølelse, den Selvstændighedstrang, som kommer frem hos alle Mennesker ved den Tid, da de skulle sætte Bo; jeg havde tænkt mig, at denne Selvstændighedsfølelse var afstumpet under Arbejdet som Daglejere, hvor de altid arbejde under andres Ledelse, og jeg havde tænkt mig, at det navnlig vilde være de unge, der efterhaanden kom ind i disse Jordbrug, men derved vilde vi dog i Tidernes Løb ved at skaffe de unge saadanne Jordlodder, skabe andre Vilkaar for de arbejdende Klasser i Fremtiden. Men denne min Antagelse er fuldstændig gjort til Skamme i de forløbne Aar. Det har vist sig, at Selvstændighedsfølelsen virkelig er levende hos de almindelige Landarbejdere; i det Øjeblik, der gøres et saadant Tilbud, vaagner denne Følelse i al sin Styrke, og jeg er overbevist om efter det Kendskab, jeg har dertil, at der er Tusinder og atter Tusinder af Landarbejdere rundt omkring i Landet, der længes efter at komme i en selvstændig Stilling og faa et af disse Husmandsbrug, der kunne oprettes i Henhold til den gældende Lov, eller fremtidig ville blive oprettede efter denne Lov, som forhaabentlig nu bliver vedtagen. Men der har været en Vanskelighed, som jeg i hvert Fald har mødt overalt hos os, og jeg tænker, at Forholdene vel ere saanogenlunde ens ud over Landet, og at den største Vanskelighed for Landarbejderne netop har været den at skaffe de fornødne Midler. For den Mand, der har haft en stor Børneflokk at opdrage, har det jo været meget vanskeligt at skaffe det nødvendige til Ophold for sig og sin Familie, det er jo ikke muligt for en saadan Mand med den Løn, han faar for sit Arbejde, at lægge Penge op. Det har derfor været meget vanskeligt for Landarbejderen at skaffe denne Sum til Veje. En Del har haft noget indestaaende i det Hus, de have ejet eller paa anden Maade, men de